

Új tudományos eredmények

Kísérleti és modellezési eredményeim alapján az alábbi téziseket fogalmaztam meg [1-13]:

1. A Junkers technológiával előállított bazaltszálak halmazában előforduló szálfejek egyedi geometriai és szilárdsági vizsgálatai során az alábbi következtetésekre jutottam:

a. Fénymikroszkópos felvételek alapján bebizonyítottam, hogy a bazaltszálfejek két jellemző alakot öltenek, amelyek egyszerű geometriai formákkal közelíthetők: ellipszoid, valamint csonka kúp + fél ellipszoid.

Kimutattam, hogy ezek aránya a szálhalmazban átlagosan 2:3. Bizonyítottam, hogy térfogat-eloszlásuk exponenciális jellegű, amely az alábbi általános összefüggéssel jellemezhető:

$$y = A_1 e^{-\frac{V_{szf}}{t_1}}$$

$\chi^2=33,03$ mellett, amely 95%-os megbízhatósági szint esetén megfelelő, ahol V_{szf} a szálfejtérfogat, a változók értékei: $A_1=166,25$, $t_1=15,63$.

b. Bevezettem a szálfejek „leszakító-szilárdságának” fogalmát, amely a szál és a szálfej közötti szakítóerő és a szálkeresztmetszet hányadosa. Megállapítottam, hogy a jellemző szálfej és szálátmérő hányados függvényében a „leszakító-szilárdság” harmadfokú függvénnyel közelíthető:

$$\sigma_{szf} = a_x(D_1/d)^3 + b_x(D_1/d)^2 + c_x(D_1/d) + d_x,$$

$R = 0,968$ korrelációs együttható mellett, ahol: D_1 a jellemző szálfejátmérő, d a szálátmérő, σ_{szf} a szálfej „leszakító-szilárdsága”, a változók értékei: $a_x=0,04$, $b_x=-2,83$, $c_x=68,70$, $d_x=-7,94$.

c. Kimutattam, hogy a csonka kúp + fél ellipszoid alak esetében bevezetett – fél kúpszög (β) és a jellemző szálfejátmérő (D_1) között az alábbi általános összefüggés áll fenn:

$$\beta = \beta_0 + A_1 e^{-\frac{D_1}{t_1}}$$

$R=0,972$ korrelációs együttható mellett, a változók értékei: $\beta_0=32,35$, $A_1=-45,21$, $t_1=129,67$.

2. Kibővítettem a statisztikus szálpaplan modellt, amely a Junkers szálgyártás során keletkező szálfejek szilárdságcsökkentő hatását írja le. A szálfejeket egyenértékű gömbbel helyettesítettem, ezek köré középpontosan nagyobb sugarú szálfejgömböket vettem, amelyeket 100%-os hibahelyként kezeltem. Bebizonyítottam, hogy a szakadási

keresztmetszet köré vett, szálfejcömb sugarú környezet próbatestet metsző részének és az azt metsző szálfejcömbök ösztérfogatának az aránya (ϕ_{BV}):

$$\phi_{BV} = 1 - \frac{4\pi K}{3} E(\rho^3),$$

ahol: K a szálfejek középpontsűrűsége, ρ a szálfejek sugara.

Az összefüggés alapján a szilárdságsökkentő hatás becsülhető.

A szálfejek környezetében a mátrixban fellépő többletfeszültségek hatását magában foglaló szálfejcömbök méretét, ill. azok szakítószilárdságra gyakorolt hatását mátrixba ágyazott egyedi szálfejek szakítóvizsgálatával igazoltam, amely során az alábbi összefüggéseket találtam:

- a. A szálfejek szilárdságra gyakorolt hatását, azok elméleti szakadási keresztmetszettől való távolságának függvényében egy exponenciális összefüggés jellemzi, amely általános egyenlete:

$$\sigma_c = \sigma_{c0} + A_1(1 - e^{-\frac{t}{t_1}})$$

$R=0,990$ korreláció mellett, ahol: σ_c a szálfejes PP szakítószilárdsága, t a szálfejek távolsága az elméleti szakadási keresztmetszettől, a változók értékei: $\sigma_{c0}=26,60$, $A_1=0,934$, $t_1=0,280$.

- b. Bebizonyítottam, hogy a szálfejtérfogat és a szakítószilárdság közötti kapcsolat a következő általános összefüggéssel jellemezhető:

$$\sigma_c = a_x V_{szf} + b_x$$

$R=0,986$ korreláció mellett, ahol V_{szf} a szálfejtérfogat, a változók értékei: $a_x=-0,116$ és $b_x=27,535$.

3. Olvadékos keveréssel és melegpréssel előállított bazaltszál erősítésű polimer kompozitok vizsgálatai során a következőket állapítottam meg:

- a. Az erősítő szálakon egyedi szálhossz a kompozitokon pedig száltartalom vizsgálatokat végeztem. Megállapítottam, hogy a szálhossz átlagértéke és a száltartalom között másodrendű exponenciális jellegű kapcsolat van, amely a következő általános összefüggéssel jellemezhető:

$$\bar{l}_{szál} = \bar{l}_{szál0} + A_1 \frac{-Bt}{t_1} + A_2 \frac{-Bt}{t_2}$$

$R=0,987$ korrelációs együttható mellett, ahol: $\bar{l}_{szál}$ az átlagos bazaltszálhossz, Bt a bazaltszáltartalom, a változók értékei: $\bar{l}_{szál0}=0,188$, $A_1=0,532$, $t_1=0,018$, $A_2=0,427$, $t_2=8,043$.

- b. Ugyanezen anyagok szakítóvizsgálata esetén az eredmények elemzése során Vas szálkötegcella modelljét alkalmaztam, amely segítségével a szálhosszeloszlás, az orientáció és a „kompozit tönkremeneteli egyenes” kezdőpontjának ismeretében meghatároztam a kompozit erősítő anyagok kritikus szálhosszának alsó és felső korlátját. A modellt kiterjesztettem eltérő szálhosszúságú kompozitokra is, amely alapján egy „hatásos kompozit tönkremeneteli” egyenest határoztam meg.
4. Módosítottam a Kelly-Tyson összefüggést a bazaltszálfejek kritikus szálhossz-csökkentő hatásának megfelelően. A szálfejek méreteloszlásának, alakjának és térfogathányadának ismeretében határoztam meg ϕ -t, amely a szálfejjel rendelkező szálak aránya az összes szálhoz viszonyítva. Ezt felhasználva bizonyítottam, hogy a Kelly-Tyson összefüggés az egész szálhalmazra vonatkoztatva az alábbiak szerint módosul:

$$\frac{l_c}{d} = \left(1 - \phi \frac{\sigma_{szálfej}}{2\sigma_f} \right) \frac{\sigma_f}{2\tau}$$

ahol: σ_f a szál szakítószilárdsága, $\sigma_{szálfej}$ a szál és a szálfej közötti szakítóerő és a szálátmérő hányadosa, l_c a kritikus szálhossz, d a szálátmérő, τ a határfelületi nyírószilárdság.